

BUITEN

26^E JAARGANG N^O. 6

ZATERDAG 6 FEBRUARI 1932

SPAANSCH MISSIEKERK TE SANTA BARBARA IN CALIFORNIE

Redactie: Mr. P. J. A. BOOT

INHOUD

DE FAMILIE HOLT, DOOR SUZAN GLASPELL (9) . . . BLZ. 62
SANTA BARBARA (GEÏLL.) DOOR YVONNE BREMAIR . . .

BLZ. 61, 64—65

APHORISMEN, DOOR M. W. B. BLZ. 65

HET PARADIJS VAN DEN ORIËNT (GEÏLL.) DOOR J. VAN BOMMEL BLZ. 65—67

DE ONTWIKKELING VAN HET BRANDWEZEN (GEÏLL.) DOOR J. C. E. SAND BLZ. 67—68

MET SKIS OP DE CEVEDALE (GEÏLL.) DOOR MARY VAN HOYTEMA BLZ. 68—70

EEN NAGEMAakte ALPENWERELD (GEÏLL.) DOOR OTTO BEHRENS BLZ. 70—71

MAHONI-BOOMEN DOOR J. H. BLZ. 70—71

EEN TOSCAANSCH STAD IN DE LATERE MIDDEL-EEUWEN, DOOR KAZIMIERZ CHLEDOWSKI (5) BLZ. 71—72

WINTER IN BEIEREN EN HELPT BIJ SNEEUWVAL EN VORST DE VOGELWERELD (ILL.) BLZ. 72

Men gelieve alle stukken voor Redactie en Administratie bestemd te zenden naar Rokin 74-76, Amsterdam. Bijdragen dienen vergezeld te gaan van postzegels voor eventuele terugzending.

DE FAMILIE HOLT

9) DOOR SUZAN GLASPELL

WAT? Wat is dat? Ik — hem dwingen te vernietigen? Daarop, alsof hij door het over-dreven spreken het bloote feit beter voor oogen zag: „O, en Lincoln maakte geen bezwaren tegen het plan. En de bosschen zijn toch van mij!”

„Zij zijn ook van Lincoln; hij hield van ze als kind. Zij hielpen hem een dichter worden. En nu, nu hij ze moet vernietigen, wil hij het vergelden en voor hen zingen — hen vereeuwigen, omdat zij moeten verdwijnen. Hij schrijft met een diep voelen, beter dan ooit tevoren, denkt hij. Zij kunnen zooveel inhouden, iets voor ons allen zeggen — medelijden toonen voor wat moet verdwijnen; liefhebben, terwijl hij verniet. Zij zullen misschien het lied zingen van alles wat moet verdwijnen, zooals dingen voor u verdwenen, Vader, en zooals zij zullen verdwijnen voor mij”.

Blossom's oogen waren vochtig, maar zij keek haar vader aan, gesterkt door wat zij voelde.

„Wel, wel, wel”, zeide hij barsch, maar niet onvriendelijk. „Ik zie, dat dit heel wat voor je beteekent. Ik zie, dat je erg gevoelig bent voor het werk van je man, zooals een vrouw behoort te zijn. Maar je hebt mij nog niet verteld, wat dit te maken heeft met het feit, dat Lincoln moet weten, dat zijn vader teruggekomen is”.

„Wel, begrijpt u dat niet? Het zal hem schokken”.

„Natuurlijk zal het hem schokken, maar wie kan dat helpen?”

„Ik wilde trachten het te verhelpen, tenminste voor een paar dagen. Zelfs al is het maar voor een paar dagen, dan is dat weer zooveel gewonnen”.

„Gewonnen? Hoe?”

„Zooveel meer tijd, voordat de stemming wordt verbroken. Zooveel meer werk afgemaakt. Ziet u, Vader, ” ging zij snel voort, niettegenstaande zijn gebaar van ongeduld, „als u juist een zeker werk onderhanden genomen hebt, dan is dat het meest belangrijke oogenblik. U zult dat toch wel weten, dat zal u toch ook wel overkomen zijn met uw uit-vindingen. Als het juist begint vorm aan te nemen, dan is het zoo — zoo onzeker. Als het eenmaal iets geworden is, dan is er iets om op terug te komen. Natuurlijk weet ik dat niet voor mijzelf, maar ik voel, dat het waar moet zijn. Ik kan het voor Lincoln voelen. Daarom denk ik, dat zelfs een paar dagen veel zouden beteekenen”.

„Misschien wel. Maar als in dien tusschentijd de een of andere bemoeial tegen hem zegt: „Je vader ziet er goed uit!”, hoe zal hij dat dan opnemen?”

„Niet erg prettig”, gaf Blossom toe, „maar hij zal tenminste het werk gedaan hebben”.

Haar vader ging diep achter in zijn stoel zitten en trok een gezicht, zooals hij deed, als hij voornemens was zijn zin door te drijven.

„Kijk eens hier, Blossom, ik heb er nooit bezwaar tegen gehad, dat Lincoln een dichter was, is het wel?”

„Neen, waarom zoudt u bezwaren hebben?”

„Waarom? Wel, ik zou ze hebben kunnen hebben. Ik heb hem in zaken gezet; ik gaf hem groote verantwoordelijkheid. En evengoed als ik soms tegen een man, dien ik aanneem, zeg: „Laat de drank geen invloed hebben op de zaken”, had ik kunnen zeggen: „Ben je van plan, je door die gedichten van je zaken te laten afleiden?” Maar ik heb dat niet gezegd, want ik vertrouwde hem. En dat wil ik te zijnen gunste zeggen, hij heeft zich niet laten afleiden en daarom zeg ik nogmaals, dat ik er geen bezwaren tegen heb, absoluut niet”.

Blossom hield zich met moeite in.

„Maar wat ik wilde zeggen, is dit —”

Zij wist precies, wat hij zeggen wilde; zij kon het niet langer inhouden.

„En wat ik wilde zeggen”, stootte zij uit, „dat is, dat Lincoln heelemaal niet in zaken behoorde te zijn!”

Haar vader staarde haar aan, alsof zij haar verstand verloren had.

„Heelemaal niet in zaken moest zijn?” herhaalde hij.

„Natuurlijk niet”, zeide zij dapper, hoewel zij ongerust werd over den loop van het gesprek.

„Betaalt verzen schrijven?” vroeg haar vader droog.

„Dat is de kwestie niet”.

„O, is dat de kwestie niet. Is dat het? Hoe stel je je dan precies voor, dat je man zijn familie zou onderhouden, als ik zoo vrij mag zijn om dat te vragen?”

„O, Vader, wees nu niet sarcastisch. Ik ben overstuur, ziet u dat niet? En het is zoo eenvoudig”.

„Als het eenvoudig is, leg het dan uit”.

En plotseling scheen het ook heel eenvoudig, zoo eenvoudig, dat, nu zij er aan toe gekomen was, zij het kon zeggen. „U bent een rijk man; u moest er trotsch op zijn om ons geld te geven, om Lincoln gelegenheid te schenken voor de groote dingen, die hij kan doen. Op die wijze zoudt u er toe kunnen bijdragen om een groot Amerikaansch dichter te vormen. Hoe zoudt u beter uw geld kunnen besteden?”

„Ja, hoe?” Haar vader was zoo ontgaan, dat hij bleef herhalen: „Ja, hoe?” terwijl hij opstond en door de kamer liep.

Hij bleef voor haar staan. „Is dat ook Lincoln's idee?”

„Neen, in het geheel niet, maar het mijne?”

„Zoo”. Hij ging terug naar zijn stoel bij de schrijftafel.

„Wel, Blossom”, zeide hij lankmoedig en eenigszins toe-geeflijk, „het eenige, wat ik zeggen kan, is, dat je een erg domme vrouw bent. Dommer, dan ik dacht. Vrouwen zijn dom en dat geeft een heelen hoop last. Zou Lincoln je dankbaar zijn, dat je zoo met mij gesproken hebt?”

„Lincoln zou erg boos zijn”.

„Goed. Natuurlijk zou hij dat zijn. Een man, lieve kind, bezit zooiets als zelfrespect. En dat zelfrespect maakt het noodig, dat een man zijn familie onderhoudt. Jij kunt dat blijkbaar niet begrijpen. Neem het daarom van mij aan, dat het zoo is. Kom, kom, wees flink; ga naar huis en drink koffie met een paar kennissen en laat ons dezen nonsens vergeten.”

HOOFDSTUK XI

Zij dronk geen koffie met kennissen, zij had zelfs in het geheel geen lunch, of men zou een halven meloen een lunch moeten noemen.

Wat had zij den boel in de war gestuurd! Zij was bang voor Lincoln's woede — als hij er achter zou komen. En het scheen, dat zij die steeds grooter maakte, totdat de woede zoo groot zou worden, dat zij haar zou overweldigen en onderdompelen. Zij had haar vader al de dingen gezegd, die Lincoln haar verboden had te zeggen en wel op de meest onhandige manier, door boos te worden en haar vader het voordeel te bieden haar te kunnen behandelen als een klein kind, dat vriendelijk, maar stevig moet worden aangepakt. Zij verdiende, dat zij hoofdpijn had, dacht zij, terwijl zij twee aspirine tabletten nam en het water naar binnen slokte, zoodat zij bijna stikte.

Waarom had zij zich verbeeld, dat zij met haar vader kon spreken? Hij zat daar in zijn volle glorie; hij had zooveel succes gehad, dat de idee, dat hij geen gelijk kon hebben,

dat er een andere manier was, dan de zijne, hem niet kon bereiken. Neen, dat was niet heelemaal waar; als het waar was, dan zou hij niet nog steeds succes hebben. Hij kon een andermans idee begrijpen, dat behoorde bij zijn succes, maar dat zijn dochter Blossom, zijn kleine meid, hem zou vertellen, hoe te handelen in een belangrijke, praktische aangelegenheid, dat beteekende alleen, dat Blossom erg onnoozel was.

Maar zij zou in September dertig jaar worden; zij had twee zoons; zij was geen kind.

De moeilijkheid was, dat zij er uitzag als een kind. Zij zag er niet ernstig uit, niet flink. Zij zag er niet naar uit, of zij buiten haar eigen kringetje kon treden. Lincoln dacht, dat zij was, zooals zij er uitzag. En haar vader dacht dat ook. Daarenboven wilden zij, dat zij zoo was. Alsof zij een rol speelde in een tooneelstuk en zij goed bij haar rol paste en die moest blijven spelen. Het was niet eerlijk. In elk geval was het erg vermoeiend.

„Heb ik je niet alles gegeven, wat je wenschte?” placht haar vader te zeggen, als zij met hem erover sprak. „Heb ik je zelfs niet den echtgenoot gegeven, dien je wilde? Wel, wees dan niet een van die ontevreden vrouwen. Dat zijn groote lastposten”.

Maar één punt had zij gewonnen. Toen haar vader haar zeide weg te gaan en te gaan spelen, had zij een voorwaarde gemaakt; zij zou weg gaan en gaan spelen, als hij haar nog één dag wilde geven. Het zou geen doel gehad hebben om te zeggen: „Lincoln zal dan een dag meer hebben”, dus vroeg zij dien voor zichzelf. „Het zal hem zwaarder vallen, dan u wel denkt. Niet vandaag. Ziet u”, had zij vertrouwelijk gezegd, „dan heb ik nog een dag speling”.

Dit had hij grappig gevonden, hoewel hij had opgemerkt: „Je overdrijft, Blossom, Lincoln zal niet zoo lamgeslagen zijn als je denkt. Ga naar huis en ga wat liggen en als Lincoln komt, dan kun je ervan op aan, dat ik hem in een stemming zal gebracht hebben om zijn vader te vertellen, om als de bliksem hier vandaan te gaan. Het eenige, wat je te doen hebt, is, een goeden cocktail klaar te maken.”

Overdreef zij werkelijk? De geheele geschiedenis was een beetje absurd geworden, maar zij wist, dat het niet zoo was — niet voor Lincoln. Zij had te maken met vernederingen van een langen tijd geleden, met een leven, dat hij had opgebouwd over de vernederingen heen.

Als hij er niet zoo door gevormd was, dan zouden zij er om kunnen lachen. Blossom kon zich voorstellen, hoe zij Lincoln's vader aan het diner zou noodigen en zou luisteren naar zijn avonturen en hoe zij tegen hun vrienden zouden lachen: „O ja, zeker, Lincoln's vader is hier. Het schijnt, dat hij alleen maar een reis wilde maken. Nu is hij terug”.

Maar neen, de geschiedenis had zich te veel in de dingen ingedrongen. Misschien was Lincoln zelfs schrijver geworden, omdat zijn vader er een was, op zijn manier. Hij schreef geestige stukken voor het blad, dat hij redigeerde. „Ze waren werkelijk impertinent”, had Blossom's moeder gezegd. „Maar ze waren werkelijk grappig ook”.

Het geschrijf van den weggelopen vader was onbelangrijk, de zoon zou thuis blijven en belangrijk worden. Was het dat?

Misschien kon zij met de Mater er over spreken. Dat scheen haar eenige hoop.

Mevrouw Holt zat beneden op de veranda te naaien; zij borduurde een handdoek voor de logeerkamer.

„Houdt U van naaien?” vroeg Blossom — en had toen een aanvechting om te lachen, want haar stem had den beleefden toon van iemand, die een gesprek met een vreemde aanknopt.

„Niet bijzonder”, zeide de Mater, zelfs niet eens verwonderd.

„Maar iemand moet toch wat doen”, zeide Blossom.

De Mater ging kalm door met haar werk. „Ja”.

Waarom was het zoo moeilijk om met de Mater te spreken? Want hier was een persoon, die niet dacht, dat zij een klein meisje was, of die niet dacht, dat zij alleen maar was, zooals zij er uit zag. Hier was één mensch, die niet geloofde, dat haar leven haar had uitgesloten van al het andere. Zij voelde heel goed, dat de Mater niet den indruk had, dat Blossom alleen maar Blossom was en niets anders kon zijn. En toch was het, alsof de Mater zeide: „Het helpt niet, of wij erover spreken”. Wanneer een vrouw zichzelf opsluit in zooveel rustigheid, met zooveel autoriteit, hoe kun je dan op de deur kloppen en zeggen: „Vertelt u eens, is het waar, dat uw man teruggekomen is?” Hoe zou je kunnen zeggen: „Wel, hoe vindt u uw man, na die zevenentwintig jaar?”

Iemand anders zou het kunnen doen, zonder twijfel, maar Blossom wist niet hoe.

„Ik heb hoofdpijn”, zeide zij nukkig.

„Je bent gisteravond laat op gebleven”.

„Ik hoop, dat wij u niet uit den slaap gehouden hebben”.

Blossom wachtte; het was ergerlijk, pervers, de manier waarop de Mater lust scheen te hebben met hen te spelen. Maar misschien kon dit een inleiding worden.

„U lag over het een of ander na te denken?”

„Ja, juist, ik piekerde over iets”. Maar dit was geen inleiding; de deur ging stevig dicht.

Straks zou zij haar geduld verliezen en uitroepen: „Om 's Hemels wil — zeg toch iets!” Maar je moest je geduld niet tweemaal op denzelfden dag verliezen.

„Ik denk, dat ik wat ga rijden”.

„Ja, waarom niet?”

Waarom niet, waarom niet, dacht Blossom, nog steeds klaar om los te barsten; waarom niet, waarom niet? Waarom zeide zij niet: „Waarom?”

Bij de deur draaide zij zich om. „Gaaf u mee?”

„Neen, dank je, kind”. Zij liet haar dus hier achter, gedachten in de leegte bordurend.

Op weg naar de garage zag zij de groene lokeend liggen. Gisteren hadden de jongens haar allebei willen hebben, nu lag zij daar vergeten. Blossom raapte het ding op en zette het aan den rand van het gras — nogal zorgzaam, want het vertegenwoordigde een verlangen, dat spoedig vergeten was.

Zij reed zonder doel rond, want autorijden was kalmeerend. Zij kwam ongemerkt bij de houtwerf en glimlachte, want haar moeder scheen te denken, dat er iets bijzonder schandelijks in stak, dat Lincoln's vader bij een houtstapel had gestaan. Alles wel beschouwd, waarom zou iemand niet bij een stapel hout gaan staan, als hij daar zin in had? Als zij er lust toe had, dan zou zij nu uitstappen en bij den stapel gaan staan! Ja heusch, zij zou het doen en de menschen konden dan denken, wat ze wilden.

Zij hield van den reuk van hout en daarom reed zij de straat in, die door de opslagplaats liep. Dit was een gedeelte van de stad, waar zij zelden kwam en zij was beu van al de plekken, die zij kende.

Voor haar waren kleine, goedkope huizen en een kaal gebouw, dat er uitzag als een logement. Blossom hield den wagen in en keek er naar. Haar moeder had gezegd: „Hij woont daar bij de houtopslagplaats”. Wat een onzinnige plaats om te wonen voor Lincoln's vader! Misschien was de man gek. Hij moest wel gek zijn, om terug te keeren naar de plaats, waar hij zich misdragen had, waar hij de menschen kende, waar zijn familie was en dan te wonen in een werkmans logement bij de houtwerf. Zij had er nooit van gehoord, dat iemand op zulk een plaats woonde. Niemand kende een sterveling, die . . .

Er kwam een man uit het hooge, onguure huis te voorschijn. Blossom wendde de oogen niet van hem af. Hij zag er niet uit als een man, die op de houtwerf werkte . . . ouder en anders, Hij stond daar, alsof hij niets bijzonders te doen had. Hij droeg een bruin pak en scheen geheel op zijn gemak te zijn.

Hij zag haar auto en terwijl zij naderbij kwam, zeide zij: „Dat is hem!”, want terwijl hij haar auto bekeek, haar zeer elegante auto, die langzaam door de werf reed en haarzelf in een witzijden costuum en een kleinen zwarten hoed — heel chic — keek hij belangstellend toe, alsof hij bij zichzelf overlegde en er plezier in had. „Wat is er voor grappigs aan?” hoorde zij zichzelf geërgerd zeggen en door de ergernis wist zij, dat hij het was.

Zij hield den wagen stil en ook hij bleef staan. Zijn manier van kijken deed haar denken aan iemand, dien zij kende en het irriteerde haar nog meer, dat hij haar deed denken aan Lincoln.

(Wordt vervolgd)

Boekaankondiging. „CACTUSSEN”. Tekst door A. J. van Laren, bij platen van Voerman, Rol Sr. en Rol Jr. Uitgave: Verkade's Fabrieken, Zaandam.

Met gerechtvaardigen trots herdenkt de firma Verkade, dat zij vóór 25 jaar met de eerste harer natuur-uitgaven: „Lente”, begon. „CactusSEN” is een waardig jubileum-nummer in de rij der albums die tallozen, nader tot de natuur en het Nederlandsche landschapsschoon gebracht hebben. Ook dit album legt weder de bewijzen af van de groote toewijding aller medewerkers. De waarlijk zeer mooie plaatjes (naar aquarellen) geven met den tekst, waarin op het praktische nut van het album de nadruk gelegd is, een eenig beeld dezer wonderlijke, belangwekkende en kleurige natuurproducten.

BINNENHOF VAN HET IN PERZISCHEN STIJL GEBOUWDE SAMARKAND-HOTEL TE SANTA BARBARA

SANTA BARBARA

DOOR YVONNE BRÉMAIR

VER weg, in Californië, aan den zoom van den prachtige, blauwen Stillen Oceaan, ligt het mooie Santa Barbara. In 1886 zei een beroemd schrijver: Het is niet noodig eenige onwaarheid te publiceeren van Santa Barbara's natuurschoon en ligging, want deze komen zóózeer de perfectie nabij, dat het werkelijk overbodig is den lof te overdrijven. Santa Barbara is gelegen in een kom, die men het best kan vergelijken met een amphitheater. Het is aan drie zijden omgeven van bergen, die tegen het vallen van den avond diepe blauwe en paarse tinten aannemen. Aan haar voeten ligt de Oceaan en een grootsche, ononderbroken kustlijn strekt zich mijlen en mijlen ver uit, niet bedorven door de diverse symbolen van handelsactiviteit. Er is een fraaie jachthaven, beschermd door een lange pier of havendam, die tevens aan duizenden gelegenheid biedt tot zwemmen. Schitterende polovelden en golf-links zijn een andere aantrekkelijkheid van het moderne Santa Barbara. Doch tevens is deze stad een van de oudste in Californië en haar geschiedenis begon juist 50 jaar nadat Columbus de nieuwe wereld had ontdekt, toen Juan Rodriguez Cabrillo, een Portugeesch wereldreiziger in dienst van den Koning van Spanje, in het jaar 1542 hier het anker uitwierp. Op 3 December 1602, den avond vóór het feest van de Heilige Barbara, landde Sebastiaan Vizcaino en gaf de plaats den naam van deze Heilige. In 1782 werd er een garnizoen gelegd en in 1786 werd een Missiepost gesticht door een Franciscan, Vader Junipero Serra, waarna de nederzetting spoedig begon te groeien. In deze tijden vestigden zich de Spaansche aristocraten van Californië op groote landgoederen in en om Santa Barbara, waar vele feesten gegeven werden en de oude Spaansche gastvrijheid ten toon gespreid werd. Deze oude Spaansche tijden, toen communicatie met de beschaafde wereld alleen werd onderhouden door schepen van en naar Spanje, waren tijden van vrede en overvloed. Ten allen tijde kon men hier muziek en zang, de vertolkers van levensvreugde hooren, en het leven op deze landgoederen onder de gastvrije en hoffelijke Spanjaarden

was werkelijk benijdenswaard. Vele afstammelingen dier oude families leven heden ten dage nog te Santa Barbara en in de architectuur van de stad wordt zooveel mogelijk het Spaansche karakter bewaard; men heeft weten vast te houden aan de eenvoudige lijnen van de Missie. De Missiekerk is een bekend oriëntatiepunt van deze streek en is gelegen op een hoog punt, dat zachtens afglooit naar de zee; tusschen haar en den Oceaan is de stad gebouwd. Zij is één van de eerste 10 Missies in Californië en werd gebouwd door Pater Fermin de Lasuen, volgens de plannen van Pater Serra. Het bouwen van de oorspronkelijke kapel met aangrenzende woningen en graanschuren werd begonnen in 1787, met behulp der Indianen. Langzamerhand steeg het aantal bekeerden echter zóó, dat de kerk eenige malen verbouwd moest worden, tot zij in 1812 door een geheel nieuw gebouw vervangen werd. Dit kerkgebouw van de Missie is nog steeds in gebruik en verkeert ook nog in uitmuntenden staat, hetgeen hoofdzakelijk is toe te schrijven aan het feit dat de muren zes voet dik zijn en opgetrokken uit kubussen van inlandschen zandsteen. Al het werk werd verricht door de Indianen, geleid door de Franciscaner Broeders, die den Indiaansche vrouwen ook naaien en weven leerden. Indianen verzorgden ook het vee, verbouwden groente en fruit en deden alle voorkomende bezigheden op de omliggende boerderijen. Van hun arbeid kan men nog vele bewijzen vinden, zooals o.a. het water-reservoir, hetwelk werd geconstrueerd in het jaar 1806 en nog heden ten dage de stad van water voorziet. In die eerste tijden van Santa Barbara's bestaan was er aan de Missie een Indiaansch koor en orkest verbonden, waarvan nu in de reliekenkamer nog vele interessante oude muziekboeken, zijn bewaard gebleven. Om het leeren van muziklezen voor de inboorlingen te vergemakkelijken had één van de Franciscaner Broeders het idee gekregen om de noten, welke met de hand gedrukt werden, in verschillende kleuren weer te geven. Het oorspronkelijke houtsnijwerk aan de zoldering van de Kerk werd door de Indianen uitgevoerd; schilderijen en gebeeld-

houwde figuren echter werden uit Spanje overgebracht door de eerste Franciscanen. De prachtige begraafplaats, een oord van serene rust, omgeven door hooge, zware muren, vertoont eene weelde van oude struikgewas en sommige boomen, waarvan reeds daar groeiden lang voordat de Missie gebouwd werd. In het midden van het kerkhof staat een wilgenboom, die gegroeid is uit een tak van den boom, staande op het graf van Lafayette, den Franschen generaal, die zich aan de zijde van Amerika schaarde in den bevrijdingsoorlog tegen de Engelschen. ¶ In en om Santa Barbara zijn belangrijke opgravingen gedaan door bekende archeologen. Niet ver ten Noorden van de stad zijn twee indiaansche dorpen geweest, Michi en Chiamo, gescheiden door een inham van den Oceaan; deze dorpen bestonden uit drie deelen; de woonplaats waar de tepees, of tenten, stonden, de werkplaats en de begraafplaats. Daar waar de werkplaats geweest was, werden natuurlijk vele pijlpunten en gereedschappen gevonden. alle uit steen vervaardigd, zooals hammers, messen, boren, z.g. basket-stones, welke werden gebruikt om manden waterdicht te maken door vloeibaar gemaakt asphalt in de mand te doen en zuiver ronde steenen er in heen en weer te schudden, totdat de mand een laag asphalt had aan den binnenkant, waardoor deze natuurlijk absoluut waterdicht was. ¶ De Indianenstam waarvan deze voorwerpen afkomstig zijn werd uitgeroeid door de z.g. Russische handelaars, die daar ankerden, aan wal kwamen en een vriendschappelijke verhouding schiepen door kleine geschenken en kralen te geven (welke men nog vindt in sommige graven van Indiaansche vrouwen). Naderhand werden de jonge vrouwen meegenomen aan boord van de schepen om dan meedoogenloos over boord te worden geworpen. ¶ Het moderne Santa Barbara heeft het voorrecht onder één van hare inwoners een man van wetenschap te mogen rekenen, die zeer veel heeft gedaan voor de geheele wereld, n.l. Dr. Sansum, de uitvinder van het Insuline. Van over de geheele wereld komen menschen om hem te raadplegen voor allerlei spijsverterings-stoornissen en genezing te vinden. ¶ Van zeer groote waarde voor den leek zijn de gratis colleges, welke Dr. Sansum geeft; hier onderricht hij, welke voedselcombinaties het beste zijn en hoe het voedsel te bereiden om er de grootst mogelijke voedingswaarde uit te krijgen. ¶ De laatste groote aanwinst voor Santa Barbara op het gebied van architectuur is het nieuwe Paleis van Justitie, dat geheel in Spaanschen stijl is opgetrokken, ten einde geheel in den trant van Santa Barbara's atmosfeer te blijven. ¶ Het typisch Spaansche karakter is niet alleen in den bouw uitgedrukt, maar is in elk detail der meubeleering doorgevoerd. Het geheel geeft een warm, rijk aanzien. ¶ Wie Santa Barabara zou willen bezoeken, zou bij voorkeur de maand Augustus daarvoor moeten kiezen, want dan worden er groote Spaansche feesten gegeven, waaraan alle inwoners deelnemen en zich in Spaansche kleederdracht tooien. Drie dagen lang wordt er feestgevierd; optochten worden gehouden waarin alle oude vervoermiddelen meerijden, muziek en dans is overal. ¶ Tijdens deze feesten vinden in het Paleis van Justitie, hetwelk onder architecturale experts de faam geniet van het mooiste publieke gebouw in de Vereenigde Staten te zijn, vele ceremoniën plaats en met de wemeling van veelkleurige Spaansche costuums biedt het dan een schitterend schouwspel.

Aphorismen. Bevrijd u zelve door te leeren hoe gij in harmonie met de oneindigheid kunt komen.

Jalousie en onbeheerschtheid zijn de kanker der maatschappij, de eerste doodt, de tweede verlamt.

HET IN Z.G.N. „MISSIE-STIJL” GEBOUWDE GERECHTSHOF TE SANTA BARBARA

Het paradijs van den Oriënt

I. EEN STAD MET 1000 PANORAMA'S
DOOR J. VAN BOMMEL

OF SCHON in Turkije de laatste tien jaren groote omwentelingen hebben plaats gehad, en ofschoon de residentie naar Angora is verplaatst, heeft Konstantinopel toch zijn eeuwenoud aanzien bewaard. De verschillende gezantschappen en officiële inrichtingen zijn weliswaar bijna alle naar de nieuwe hoofdstad gebracht, maar deze veranderingen zijn op Konstantinopel niet van zoo'n grooten invloed geweest als men had kunnen vreezen. ¶ De uitstekende geografische ligging tusschen twee continenten en twee zeeën, het bezit van een onvergelykelijke haven (de Gouden Hoorn), die de grootste vloten een volkomen zeker verblijf biedt, heeft Konstantinopel tot een wereldstad van den eersten rang gemaakt, zoodat door enkele politieke wijzigingen haar belangrikheid nauwelijks verminderd kon worden. ¶ Niet ten onrechte geven de oriëntaalsche dichters haar den bijnaam van „ummet-ut-dunja (de wereldmoeder) en door de Levantijnen wordt Konstantinopel het paradijs van den Oriënt genoemd. Wegens haar prachtige ligging wordt zij dikwijls met Napels vergeleken. ¶ „Ik zag de geheiligde plaatsen van Athene”, riep Lord Byron geestdriftig uit, „ik zag de tempels van Ephese en ben in Delphi geweest, ik heb Europa van het eene einde tot het andere bereisd en de mooiste landen van Azië bezocht, maar nergens verheugde zich mijn oog over een aanblik, die met Konstantinopel te vergelijken is”. Het is onmogelijk de pracht der panorama's te beschrijven, waarvan men op een wandeling door de stad genieten kan. Of men zich in de Europeesche wijk, of in Galata of in het oude Stamboel bevindt, de verrukkelijkste vergezichten hebben we voor ons zoodra we een hoog gelegen stadsgedeelte bereiken. Ja, de mooiste panorama's strekken zich zelfs voor ons uit als we midden op de brug zijn, die de beide stadsdeelen verbindt. Deze panorama's veranderen met het uur van den dag, al naar gelang de zon haar baan om onze globe vervolgt. De prachtige blauwe hemel weerkaatst in den „Gouden Hoorn” en belicht de machtige koepels en sierlijke minaretten van de moskeeën, die, zoodra de avond valt en de horizon roodachtig gekleurd is, als zwarte silhouetten geheimzinnig tegen het snel verdwijnende licht afsteken. ¶ Wanneer het volkomen duister is, wordt onze aandacht getrokken door het drukke verkeer in de haven. ¶ De stoombooten doorsnijden snel den inktzwarten vloed, hun sterke lichtwerpers verlichten met tussenpozen de volgeladen roeibootjes, die de vrachten bezorgen. Nog lang na zonsondergang duurt het drukke bootverkeer voort. ¶ Konstantinopel is een kosmopolitische stad. Hier zijn niet alleen alle volken van Voor-Azië, maar ook alle Europeesche naties vertegenwoordigd. ¶ In Stamboel, het oudste

Foto Sebah-Joaillier

GEBOUWEN VAN HET OUDE SERAIL TE CONSTANTINOPEL, GEZIEN UIT DE ZEE VAN MARMORA

deel der stad, kan men de antieke meesterwerken van de Byzantijsche en Turksche bouwkunst bewonderen, zonder welke men Konstantinopel als een groot dorp zou kunnen beschouwen. ☞ Het mag vreemd klinken voor een stad van 800.000 inwoners, maar degenen die het waagt van deze prachtige stad de indrukwekkende moskeeën en de andere overgebleven werken van de oude architectuur weg te denken, moet bekennen, dat er niet meer dan een groot dorp overblijft, waar alles zonder regel en zonder lijn, links en rechts door elkaar gebouwd is. ☞ Breede straten en groote pleinen vindt men niet in Stamboul, alleen „de groote Perastraat” in de Europeesche wijk maakt met zijn elegante winkels een stadschen indruk; overigens zijn de straten smal, de huizen oud, dikwijls bouwvallig en de meeste van hout gebouwd. Het is onmogelijk zonder gids zich in dit menschen- en stratengewoel terecht te vinden. ☞ Zooals overal in het Zuiden speelt zich, wat de bedrijven, den handel en de nijverheid aangaat, alles op straat af. ☞ Het gewemel in deze smalle straten, waarin twee voertuigen elkaar nauwelijks passeeren kunnen, is onbeschrijfelijk. ☞ Kooplieden met de meest verschillende vruchten, spijzen, gereedschappen, kledingstukken trachten elkaar te overschreeuwen, en als het woord niet toereikend is, moet de gebarentaal, waarin de Oriëntalen meesters zijn, verder helpen. Paarden- en ezeldrijvers, die op hun dieren water, hout, steenen, groenten, brood, enz. vervoeren, lastdragers die als waarschuwing gillend roepen, de schreeuwende stemmen van de handelaars en koopers, die hun waar aanbieden en luidruchtig met elkander twisten, het geroep van de krantenverkoopers en schoenpoetsers, dat alles veroorzaakt een zinnenverbijsterend geweld, dat in sommige wijken door de gramfoon- en radioverkoopers nog verhoogd wordt. ☞ Om hier alle bezienswaardigheden, zooals de alombekende Aya Sofia-moskee, het aquaduct van Valens, enz. op te noemen, zou te ver voeren, daarentegen de aandacht te schenken aan de keerzijde van het paradijs van den Oriënt kan ons tot verbazingwekkende onthullingen leiden. ☞ Een hiervan zijn de houten huizen.

Foto Reinhardt

RUE DE PÉRA TE STAMBOEL

II. EEN LABYRINTH VAN HOUTEN HUIZEN

Als we te Konstantinopel met den Oriënt-expres aankomen, is het eerste, wat onze verworping opwekt, het onnoemlijk aantal houten huizen. Men krijgt den indruk hier heelemaal geen andere woningen te zullen vinden en eerst als we het station binnengeloopen zijn en de stadswijken Pera en Galata hebben bezocht, komen we tot de ervaring, dat we toch geen „zuiver” houten stad voor ons hebben. Men moet nu echter niet meenen, dat alle houten woningen van Konstantinopel barakken zijn. Gebouwen van drie of vier verdiepingen zijn geheel uit hout opgetrokken. Niet alleen de armen huizen in zulke woningen. Zelfs bij fraaie villa's kunnen we dikwijls geen enkelen steen ontdekken. Het brandgevaar is hierdoor natuurlijk geweldig groot. ☞ De oorzaak van deze bouwwijze is de volgende: Men meende vroeger, dat de bodem te vochtig was en dat daarom de steenen huizen zeer slecht voor de gezondheid waren. ☞ Anderen daarentegen schrijven aan den godsdienst de oorzaak toe. De Turken waren ten allen tijde zeer fanatieke aanhangers van den Islam. „Alles op deze wereld is vergankelijk” was hun spreuk. „Maar onze ziel zal eeuwig blijven. Laten we daarom eerst voor haar zorgen; het andere is slechts bijzaak. Een huis, dat vijftig à zestig jaren duurt, is voor dit leven op aarde voldoende”. Het grond-idee hiervan mag mooi zijn, maar zoodra er fanatisme bijkomt, ontaardt het tot overdrijving. Hier was de overdrijving gelijk aan de verwaarloozing. ☞ Een Turksche dokter zeide me, een andere meening te zijn toegedaan. Zijn meening kan ik niet als waar aannemen en wil deze slechts hier aanhalen om een blijk te geven van den ingekankerden haat, die de Turken tegen de Grieken en Armeniërs koesteren. Deze vooroordeelen en oneenigheden tusschen verschillende volkeren vinden we helaas overal. We behoeven slechts aan de Franschen en Duitschers te denken, om een voorbeeld te hebben. ☞ „Vroeger”, zoo verhaalde me de dokter, „waren wij, Turken, nog erg achterlijk. De intellectueelen van het land bestonden uit Grieken en Armeniërs. Omdat deze ons volk haatten, raadden zij aan, met het oog op de gezondheid, slechts houten woningen te bouwen, terwijl ze zelf meestal in steenen huizen woonden. Stel u voor, ze wilden in het land, waar zij gastvrijheid genoten, bederf en ongeluk aanbrengen. Maar dat is nu gelukkig veranderd, daar een nieuwe wet het bouwen van houten huizen verbiedt...” ☞ Ik wil hier niet verder op deze cynische verklaring ingaan, ofschoon men in het geheele dagelijkse leven — en wel van beide zijden — dergelijke redeneeringen moet aanhooren. ☞ De vredes- en vriendschapsverdragen zijn voor dezen diep ingewortelden haat slechts voorbijgaande verdoovingsmiddelen, en bij de eerste de beste gelegenheid vlamt hij opnieuw, en zoo mogelijk nog feller dan voorheen op. ☞ Het is niet oninteressant de weelderige Turksche villa's te bezoeken. De wanden, die steun aan het gebouw moeten geven, zijn uit een smalle steenen muur opgetrokken, maar aan beide zijden — binnen en buiten — met hout bekleed, dat dikwijls zeer fraai bewerkt is. Tusschen de andere wanden is voor de stevigheid meestal een smalle laag kalk gevoegd. Alleen bij de weinigen die aan de oude zeden en gebruiken vasthouden, vindt men thans nog het Turksche interieur. De podiums met tapijten en kussens bedekt, die rondom in de kamer waren aangebracht, waarop men lag of met gekruiste beenen zat, zijn bijna overal door stoelen en divans vervangen. ☞ Hoewel in Turkije alles op moderniseeren naar Europeesche wijze in-

gericht is, verloochent zich het tegenwoordige Oostersche interieur toch niet. Met kunstig geweven tapijten zijn de wanden bedekt, voor de deuren hangen zware fluweelen gordijnen; naast bonte kleuren heeft verguldsel de overhand. Minder fraai, maar pittoresker, zijn de oude straten met houten huizen. Het haremleven is sinds lang verboden, hier en daar zien we echter nog overblijfselen die ons hieraan herinneren. Zooals bekend, mochten de vrouwen niet door een vreemd mannen-oog gezien worden. Op straat droegen zij een sluier en thuis aan het venster konden ze plaats nemen, om de voorbijgangers gade te slaan. Daar zij echter voor den wandelaar onzichtbaar moesten zijn, werden voor de vensters dichte houten tralies bevestigd, die de kamer in het half duister huldten. Ofschoon ook dit thans verboden is, vinden we nog aan zeer vele huizen deze gekruiste latten, die het inkijken onmogelijk maken. De Oriëntalen zijn zeer weetgierig, of misschien beter gezegd, erg nieuwsgierig. Hierop maken de vrouwen natuurlijk geen uitzondering, integendeel de vrouwelijke nieuwsgierigheid is ook hier spreekwoordelijk. De arme gemalinnen, die bijna den geheelen dag thuis moesten zitten, wilden gaarne een beetje meer van het verkeer op straat zien. Spionnen voor de vensters zouden doelloos zijn. Hoe kon men nu aan hun eischen voldoen? De Turken vonden er een heel eenvoudig middel op. Het traliewerk werd in den vorm van een klein hokje naar voren gebouwd. De vrouwen konden hun hoofd hierin steken en de geheele straat overblikken, zonder zelf te worden gezien. Zodoende was het gewichtige vrouwenprobleem opgelost. Gaarne had ik een statistiek gehad over het aantal houten huizen; deze was echter nergens te vinden, maar iedereen bevestigde dat meer dan de helft van de huizen in Konstantinopel nog uit hout bestond. 't Zou ook moeilijk zijn zulks vast te stellen, want bij vele woningen zien we òf de front- òf de beide zijmuren van steen gebouwd, terwijl de rest uit hout bestaat. Tusschenbeiden zijn alleen de fondamenteën of de geheele gelijkvloersche verdieping uit steen en boven deze zijn verschillende houten verdiepingen aangebracht. Als men een plattegrond van Konstantinopel voor zich heeft, verwondert men zich over de ongekleurde deelen, die als witte vlekken midden in de huizenmassa's afsteken. Deze stadswijken waren ééns bevolkt. Thans vindt men er slechts de treurige overblijfselen van de geweldige branden die hier gewoed hebben. De houten woningen zijn tot den grond afgebrand, hier en daar getuigen nog enkele muurdeeltjes van de vroegere huizen, overigens is het een groot veld waar het onkruid welig woekt.

(Slot volgt)

De ontwikkeling van het brandwezen

DOOR J. C. E. SAND

WIE de tegenwoordige snelle motorspuiten onder sirenegeloei en belgelingel door de straten ziet stuiven, heeft slechts een meewarig lachje over voor de gebrekkige brandbluschinstrumenten van vroeger jaren. En toch waren deze op hun beurt openbaringen voor hen, die de werking gadesloegen en die ze moesten bedienen. De allereerste bestrijding van het vuur vond plaats met behulp van emmers, die door twee rijen lieden werden doorgegeven. De eene rij voerde de gevulde emmers naar den brand, de andere retourneerde de ledige naar den waterkant. Bij de blusschingen in die dagen van de grijze oudheid speelde voorts de brandhaak een rol. Want de brandwachts van dien tijd gingen van de gedachte uit, dat als men de muren van een aangrenzend huis omtrok het vuur minder kans van overslaan had. Een ander hulpmiddel was het brandzeil, dat men over de daken legde en dan met water beplensde. Doch een systeem, waarbij men water in of naar het vuur kon spuiten, bezat men niet. Pas in 1654 werd de eerste spuit in dienst gesteld. Dit was een uitvinding van een Neurenbergschen smid, Hautsch geheeten. In onze oogen is het een prul, in die van de zeventiende eeuwers was het een wonder. Het ding werkte precies als een ouderwetsche glazenpuit, namelijk met een telkens onderbroken straal. Dat kwam, omdat op den grooten bak, waarin men emmers water wierp, een enkelvoudige perspomp stond. Het instrument rustte op een slede, die door paarden over de keien getrokken werd. Vier jaar later bleek, dat de spuit zeer gevaarlijk was. Het betrof toen een felle brand te Amsterdam in een koopmanshuis aan de Oudeschans. Een aantal spuiten slingerden hun water tegen den gevel en door de vensters. Daardoor werd de brand aan de voorzijde geblusht, doch

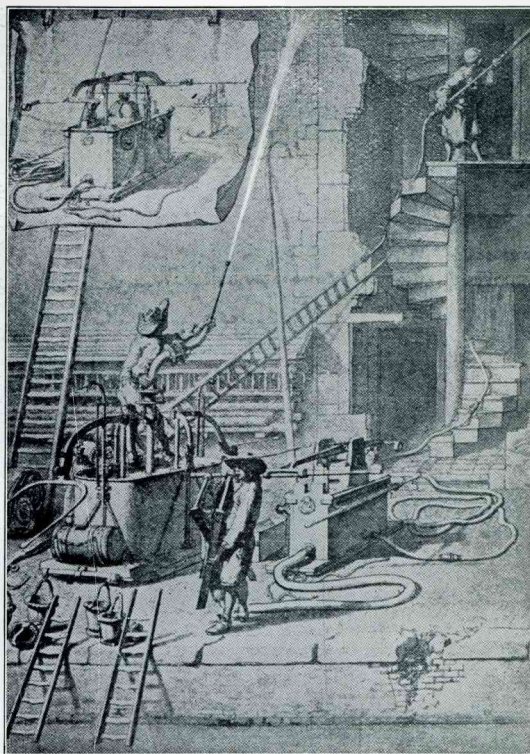
in het midden en achter brandde alles finaal op, zoodat plotseling de voorgevel op straat viel. Vijf mannen werden vermord, anderen stierven later aan hun kwetsuren. Er bestonden in Amsterdam 58 van die schier machteloze pompen benevens 12600 emmers om het water in de bakken te werpen. De gebroeders Jan en Nicolaas van der Heijden brachten een totaal omkeer in het brandbluswezen, door achtereenvolgens

verbeteringen aan te brengen welke wezen op een sterk ontwikkeld technisch gevoel hunnerzijds. Zoo maakten zij aan den waterkant een aanjaagpompje, dat het water naar de eigenlijke pomp bracht. Deze rustten zij later met zuig- en persvermogen uit, zoodat de spuit haar water uit de gracht opzoog en wegspoot. Zulks via een lederen slang, die dus in het brandende huis gevoerd kon worden. Van zeer groote beteekenis was nu, dat men niet behoefde te wachten tot het vuur uitsloeg. De resultaten waren zoo groot, dat Jan van der Heijden met gerechtvaardigden trots op den gevel van zijn werkplaats in de Koestraat de volgende woorden liet aanbrengen:

Geen brand zoo groot en snel in 't overhalen,

Die 't machtig slangennat niet vaardig uit kan malen.

Met het brandalarm bleef het intusschen treurig gesteld. De nachtwachts sloegen hun ratel in omgekeerde richting, wat een naargeestig geluid gaf, terwijl de torenwachters op hun hoorns bliezen en een lantaarn aan die zijde van den toren hingen waar de brand zichtbaar was. Als brandwachts fungeerden in latere jaren de gildebrouwers, terwijl mede bij branden de schutters in het geweer kwamen. De gilde-

BRANDSPUIT VAN HANS HAUTSCH (1650)

JAN VAN DER HEIJDEN
Uitvinder van de Slangenbrandspuit

broeders en geaffecteerden gaven, zelfs al in den tijd van Jan van der Heijden, reden tot ernstige klachten. Bij sommige branden wachtten zij in het brandewijnhuis de komst der spuiten af zonder een hand uit te steken om ze te halen. De brand in 1870 in den Kippenhoek, thans Rembrandtsplein, gaf den doorslag. De onbeschrijfelijke tooneelen van willekeur en dronkenschap die zich daarbij voordeden gingen alle perken te buiten. Een stoomspuit werd eenige uren te laat in werking gesteld omdat men de brandput niet kon vinden. Den volgende dag bleek, dat zij er vlak boven had gestaan. B. en W. trachtten nog de situatie te redden, doch de voorstellen die een beroepsbrandweer beoogden, kwamen er door en op 14 Augustus 1874, des nachts om 12 uur, stierf de oude brandweer en maakte plaats voor een beroepscorps met observatieposten, hulpwachten en hoofdwachten. De manschappen kregen helm, bijlen en uniform zooals zij in dezen tijd nog dragen en het aantal stoomspuiten werd uitgebreid. De vroegere geaffecteerden vonden het nieuwe materieel en de telegraafverbindingen tusschen de kazernes onderling nonsens en als het eenigszins mogelijk was, sneden zij de slangen door. De beroepsbrandweer moest eenige malen van de bijl gebruik maken om niet gemolesteerd te worden. De eerste brand van zeer grooten omvang, waarmede het corps te doen kreeg, was die van de suikerraffinaderij van Scholten en van Rossum in de Bickersstraat. En daarna volgden zij vrijwel regelmatig elkaar op. Het preventief optreden heeft de stad voor onheilen behoed, doch zelfs dit en het voortdurend verbeterde materieel vermogen natuurlijk nooit den vuurdemon te kluisteren. De handsputten werden slangenwagens en vervolgens koolzuursputten, de bespannen stoomspuiten werden autostoomspuiten en ongeveer tien jaren geleden trad de motorspuit, het eenheidsvoertuig bij uitnemendheid, in functie. Thans is de geheele brandweer gemotoriseerd, op de drijvende spuit „Jason” na. Zelfs de stokoude drijvende stoomspuit „Jan van der Heijden” heeft na 55 jaren dienst het loodje moeten leggen. Bij de bestrijding van branden te Amsterdam en trouwens ook te Rotterdam, waar nog een vrijwillige brandweer is, vindt de brandweer een niet genoeg te waardeeren steun in de waterleiding en in het open water, machtige bondgenooten wier aanwezigheid den corpsen menige overwinning bezorgde. Doch thans is het water niet meer het eenige blusmiddel. Bepaalde branden vragen bestrijding met bepaalde middelen, o.a. met schuim. Vandaar dat een corps, dat up to date wil zijn, schuimblusstoestellen gereed heeft. Evenwel, schuim of water, het devies van elke brandweer is nog steeds: Si vis pacem — para bellum.

Met Skis op de Cevedale

DOOR MARY VAN HOYTEMA

MIJN eerste gletschertoe! Maar hoe onvergetelijk, hoe rijk aan machtige, onuitwisbare indrukken! In den vroegen morgen, terwijl Meran zich reeds baadde in de eerste

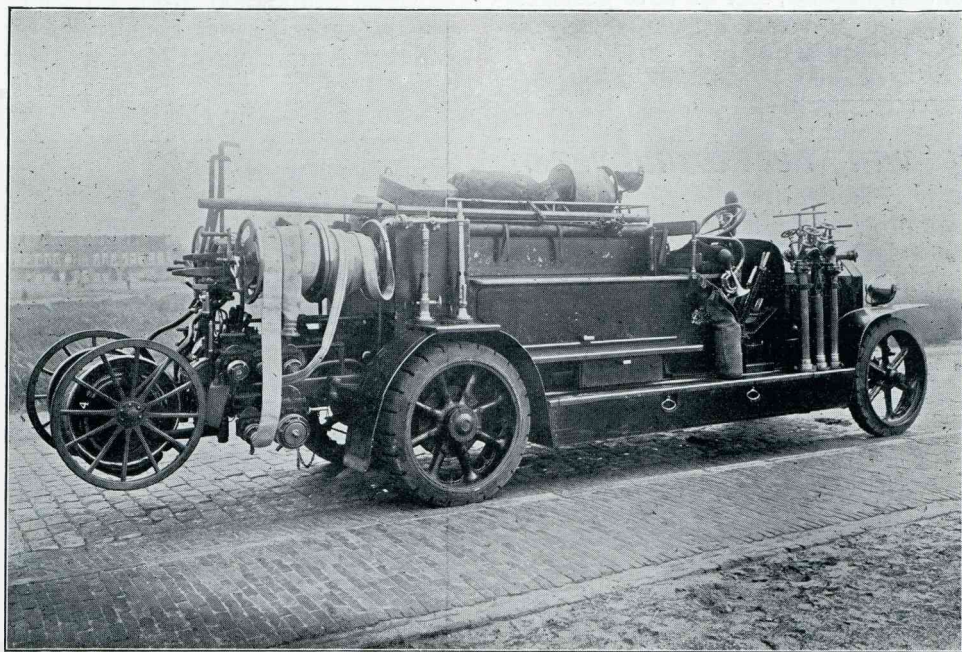
warne zonnestralen, voerde het treintje ons naar Goldrain, halfweg Meran-Malles (Val Venosta, Vinschgau Bahn), aan den voet van het Ortlergebied. Afwisselend en interessant was de rit, langs frissche, bont bebloemde weiden, zoo sterk afstekend tegen de naakte, grijze rotsen op den achtergrond, waarop middeleeuwsche burchten troonden. Goldrain dankt zijn naam aan een oude goudmijn, die men in de Middeleeuwen trachtte te exploiteeren. Het werk heeft men weder opgevat vóór den oorlog, maar sindsdien is het verwaarloosd. Men vindt er nog interessante, met goudaderen doorloopen steenen. De halte Goldrain (nu Goldrano) ligt aan den ingang van het hoogst romantische, hoog gelegen Marteldal, eens het „Schönblumental” genaamd. Van „Maria in der Schmelz” af (naam die ook duidt op de nu verwaarloosde goudmijn) draagt het hoge dal eerst een wild karakter met zijn steil overhangende rotsblokken, zijn ontwortelde of ruw afgebroken boomstammen, wreedaardig afgeknakt door oppermachtige lawines, waarvan uitgestrekte sneeuwmassa's nog in het dal liggen, zijn woeste zilveren bergstroomen, die in duizelen- de vaart langs loodrechte rots- wanden naar beneden tuimen. Bij het Zufritthaus (nu Albergo Gioveretto), het eindpunt van den motorweg, ziet men voor het eerst de Cevedale in al haar pracht vóór zich als afsluiting van het Marteldal, alsof daar buiten geen andere

wereld meer is. En men verlangt het ook niet. Van Zufritt af voert een smal bergpad in twee uur naar de Zufallhütte, nu Rifugio Dux genoemd, sinds de hut door de Club Alpino Italiano is gerestaureerd en overgenomen. Wij zijn nu al op 2264 Meter en staan aan den voet van den imposanten Cevedalegletscher. Deze plaats is een strategisch punt geweest in den laatsten oorlog. De Oostenrijksche armee heeft deze streek bezet van 1915—1918 en vele offers liggen onder de hooge sneeuw begraven. Op één plaats hadden de warme zonnestralen de sneeuwmassa's doorboord en in de diepte van de blauw-witte ijs- spelonk zag men het eenzaam graf van een dertigjarigen „Kaiserjäger”, overweld door heerlijke alpen- rozen. De Rifugio Dux bood ons gastvrijheid voor den nacht. Den volgende morgen moest reeds vroeg worden opgebroken. Mijn gids, een

mooi, karakteristiek bergtype, met zijn bronzen gelaatskleur, zijn door weer en wind, door storm en sneeuwjacht doorploegd gezicht, heesch zwijgend zijn „Rucksack” op de schouders, omhing zich met het zware koord, nam de skis onder den arm, de „Eispickel” in de hand, en maande tot vertrek. Het was mijn eerste gletschertoe! Een heerlijk gevoel van spanning doortrilde mij. Stap voor stap volg ik in zijn spoor langs de steile hellingen door de diepe sneeuw, tot wij aan den eigenlijken gletscher komen. Op plaatsen, waar de sneeuw reeds gesmolten is, bloeit de diepblauwe gentiaan naast de hardgele Saxifraga en de purperroode primula. Ze vergezellen ons tot aan den gletscher. Nu zijn we dicht omringd van hemelhooge sneeuwbergen met hun blauw-paarse gletschers en „Glet-

SLANGBRANDSPUIT UIT DE FABRIEK VAN JAN VAN DER HEIJDEN

BENZINEMOTORSPUIT, IN DIENST GESTELD OP 10 MEI 1921

schertürme", die er uitzien als reusachtige ijskasteelen. Het geheel is zoo diep indrukwekkend, zoo ontroerend, dat de adem stopt, de keel wordt dicht gesnoerd en men zich onmachtig voelt, om al dat tooverachtige, dat majestueuze, in zich op te nemen. ☞ Maar mijn gids roept mij tot de werkelijkheid terug.

„Jetzt anseilen und die Skis anschnallen", „wirsind auf dem Gletscher". Nu gaat het op skis verder naar boven over den „Langferner", altijd omgeven van steile ijswanen, tot men op den „Eisseepas" komt, waar eens de Hallische Hütte stond, in 1917, tijdens den oorlog, verwoest. Wij zijn nu op 3100 Meter. De ademhaling wordt moeilijker. Men voelt gedurig een fysieke tegenwerking in deze ijle atmosfeer. ☞ Op den Cevedale-Pas (3400 Meter), de voormalige grens tusschen Italië en Oostenrijk, staat de Rifugio Casatti, de hoogste Hütte uit het Örtler-gebied. Deze is genoemd naar den gids Casatti, die „Alpiner Bergführer" was in den laatsten oorlog. Hij heeft deze hut in pacht.

☞ Na een kort opont-houd stijgen we verder, hooger, altijd hooger. Mijn gids kijkt bedenkelijk naar de lucht. Zoo even waren de gletschers nog overweld door een diepblauwen hemel, nu komen dreigende wolken aan den horizon. Hij maant tot spoed aan en met recht, want binnen een kwartier zijn we omhuld van een grauwe nevel-massa. Een week, warme Föhnwind beklemmt ons de borst, de beenen worden zwaar als lood. De Cevedale met al haar pracht is geheel verdwenen. De hagel bombardeert ons met scherpe kogeltjes, alsof een mitrailleur op ons gericht is. Mijn gids haalt zijn kompas voor den dag en zwigend gaan we verder, tot op 3700 Meter. ☞ Dan komt plotseling een hevige ijswind, die ons geheel doordringt. Het koord wordt als van ijzer, de haren zijn geheel verijsd, de handen gevoelloos, dood. Wij hurken neder op onze skis, om eenigszins aan den fellen wind

te ontkomen en bespreken wat nu te doen staat. Of wachten of de nevels zich misschien ook zullen oplossen, of in de dichte „Nebelmasse" met behulp van het kompas langzaam afdalen. ☞ Daar breekt een oogenblik de lucht. Wild jagen de wolken in pijlsnelle vaart over de Cevedale. Wij krijgen

weer moed en bestijgen verder te voet de steile spits, ons bukkend en buigend onder den zwiependen wind. Dan plotseling wordt het weer nacht. „Zurück" maant de gids, we vinden anders de skis niet meer terug in den donkeren nevel. ☞ Beneden de spits worden de skis weer aangebonden. Ik moet voor; de „Führer", aan het andere einde van het koord, roept luid zijn kom-

mando's: „Rechts, Links, Umdrehen!" Ik moet blindelings gehoorzamen en stipt elk bevel opvolgen, ook al zie ik in den dichten nevel schijnbeelden, die zich voordoen als schrikwekkende, peillooze afgronden. Het onbegrensde vertrouwen in den Führer geeft kracht en moed. ☞ Na een paar uren

Abfahrt in het zwart-grauwe nevelmeer, worden de wolken plotseling, als met tooverslag, uit elkaar gedreven: de blauwe hemel breekt door en de Cevedale, zooeven nog een duivelsch monster, lacht ons toe, glinsterend en schitterend in het volle zonnelicht. De storm is voorbij en het gevaar geweken. ☞ Diep herademt men na deze nevel-cauchemar. De gletscher ligt voor ons als een onschuldig, zachtglooiend

Foto Fiänze

ZUFRIITHAUS (NU ALBERGO GIOVERETTO) MET DEN CEVEDALE OP DEN ACHTERGROND

Foto Baehrendt

DE RIFUGIO CASATTI OP DEN CEVEDALE-PAS

„Skigelande" en wij glijden nu gevleugeld naar beneden en laten ons koesteren door de weldoende zonnestralen. Wat een contrast met de ijzige atmosfeer van zooeven! Wij blikken naar boven, terug naar de plaats, waar wij in elkaar gedoken storm en hagel trotseerden. ☞ „So rein und unberührt", zegt mij de gids, zoo ligt zij weer voor ons, de Cevedale, in al haar maagdelijke zuiverheid en blanke onschuld na den heeten, hartstochtelijken strijd, dien ook zij

„Skigelande" en wij glijden nu gevleugeld naar beneden en laten ons koesteren door de weldoende zonnestralen. Wat een contrast met de ijzige atmosfeer van zooeven! Wij blikken naar boven, terug naar de plaats, waar wij in elkaar gedoken storm en hagel trotseerden. ☞ „So rein und unberührt", zegt mij de gids, zoo ligt zij weer voor ons, de Cevedale, in al haar maagdelijke zuiverheid en blanke onschuld na den heeten, hartstochtelijken strijd, dien ook zij

te voeren had tegen de ontketende elementen. Met dit lieflijk beeld voor ons keeren wij dien avond terug in onze Hütte, geheel vervuld van al de overweldigende indrukken van den dag.

Een nagemaakte Alpenwereld

DOOR OTTO BEHRENS

DE film is de groote toovenares, die uit een wereld van hout en papier maché tastbare werkelijkheid doet ontstaan. Landschappen en steden, straten en huizen van alle landen en uit alle tijden worden in de filmateliers nagemaakt, ten einde voor de opnamen als omlijsting der handeling te dienen. Door alle mogelijke trucs en knepen der camera-techniek wordt aan de meest primitieve dingen het uiterlijk van werkelijkheid verleend. Het reizen naar vreemde landen wordt daardoor niet meer noodzakelijk; men behelpt zich door middel van beschilderde coulissen, die het gewenschte landschap voorstellen, of wel men neemt photographiën, die op een bepaalde wijze op de opnamen der gespeelde handeling overgebracht worden, om een bepaald landschapsmotief als achtergrond van het beeld te krijgen. Ook behoeft de filmproducent zich niet te houden aan het op een bepaald oogenblik heerschende jaargetijde. Moeten midden in den zomer opnamen in sneeuw en ijs vervaardigd worden, dan verandert men dienovereenkomstig het seizoen. Zout, gips en naphtaline vervangen voortreffelijk sneeuw en watten zijn uitstekend te gebruiken, wanneer men sneeuwvlokken wil voortoveren. Door middel van een paar met linnen bespannen kratten bouwt men bijvoorbeeld een zwitsers berglandschap, plaatst op den achtergrond een coulisse, dat met een Alpenpanorma beschilderd is en bestrooit den ateliervloer met zout en naphtaline. Dit laatste heeft, wanneer het door sterke lichtwerpers beschenen wordt, de eigenschap om sterk te glinsteren, zoodat de indruk gewekt wordt, dat men hard bevroren sneeuw ziet. Wil men nu een sneeuwstorm voortoveren, waarbij dus de atelierzoon is uitgeschakeld, dan schudden de atelier-arbeiders van hoge stellingen door groote zeven watten-vlokken naar beneden, waar zij door den luchtstroom van een windmachine door elkaar gewerveld worden, opdat de spelers zich den „sneeuwstorm” om de ooren kunnen doen gieren. Nu is echter de natuur een „filmster”, die veel erger luimen heeft dan de meest verwende diva. Eenerzijds wil ze bijna nooit aan de wenschen van den regisseur gehoorzamen, of, wanneer ze het eens doet, dan is het zuiver toeval. Anderzijds bereidt ze echter ook de grootste moeilijkheden, wanneer men haar maakt. Beschouwt men bijvoorbeeld een der meest karakteristieke gevallen, een film, die in de zwitsersche bergen speelt, dan mag de namaak van de atelier-architecten voor den leek nauwelijks iets opvallends hebben, voor hem echter, die Zwitserland kent, is het aantal fouten meermalen zóó groot,

dat van een nabootsing nauwelijks meer sprake is. Mevrouw Natuur is zelfs door de bekwaamste en handigste menschenhand niet te kopieeren. De fout, die den „zwitserschen landschappen” in het filmatelier aankleeft, is dat elke stemming hun ontbreekt. Op den voorgrond een paar rotsen van papier maché, op den achtergrond een vlakke zonder perspectief.

Aan den linnen hemel staan onbeweeglijk een paar wolken. Maar het landschap is dood, zonder beweging en daarom onwerkelijk. Men wordt terstond gewaar, dat het primitieve der weergave, die zich slechts aan het contrast van licht en donker houden kan, door het gebruik van „Ersatz” verscherpt wordt. De overgang van coulisse naar natuurlijk beeld, zelfs wanneer dit ter plaatse is opgenomen, om het als achtergrond in te zetten, zal degene, die Zwitserland kent, terstond opmerken. Juist op dit gebied wordt ontzaglijk gezondigd en het publiek moet er feitelijk geen genoeg mee nemen, dat men een „Zwitserland” voorziet, dat slechts aanleiding kan geven, de werkelijke grootsheid en schoonheid van het land in discrediet te brengen. En de regisseurs dienden toch een weinig meer kunstzinnig eergevoel te bezitten en de natuur en haar heerlijke scheppingen niet op zulk een goedkoope wijze te misvormen.

Foto's Ufa

EEN BERGONGELUK? NEEN, POPPETJES WORDEN VAN EEN „ROTS” GEWORPEN

MAHONI-BOOMEN

MAHAGONI-HOUT, beter bekend als mahoni-hout, is een naam voor vele houtsoorten, die van verschillende boomen afkomstig zijn. Dit donkere hout, dat thans algemeen voor meubelen gebruikt wordt, is het produkt van een grooten boom uit Centraal-Amerika en West-Indië. Oorspronkelijk betrof men het uit Jamaica, dat in 1753 reeds een aanzienlijke hoeveelheid exporteerde. Onder de vele gegevens waaruit Columbus tot de vaste overtuiging kwam, dat er aan den overkant van den Atlantischen Oceaan een groot land moest liggen, behoorde ook het aanspoelen in West-Europa van een hier geheel onbekende houtsoort, die door den Golfstroom werd meegevoerd en door haar bruine kleur de aandacht trok. Botanisch staat de boom bekend als Swietenia Mahogani en is een lid der familie Meliaceae; zijne bladeren lijken op die van den esch. De prachtige eigenschappen maken zijn hout bij uitstek geschikt voor

VOORBEREIDINGEN TOT HET MAKEN VAN EEN SNEEUW-OPNAME BIJ EEN TEMPERAATUUR VAN 30° C. IN DE SCHADUW

DE VENTILATOR VERWEKT EEN SNEEUWSTORM

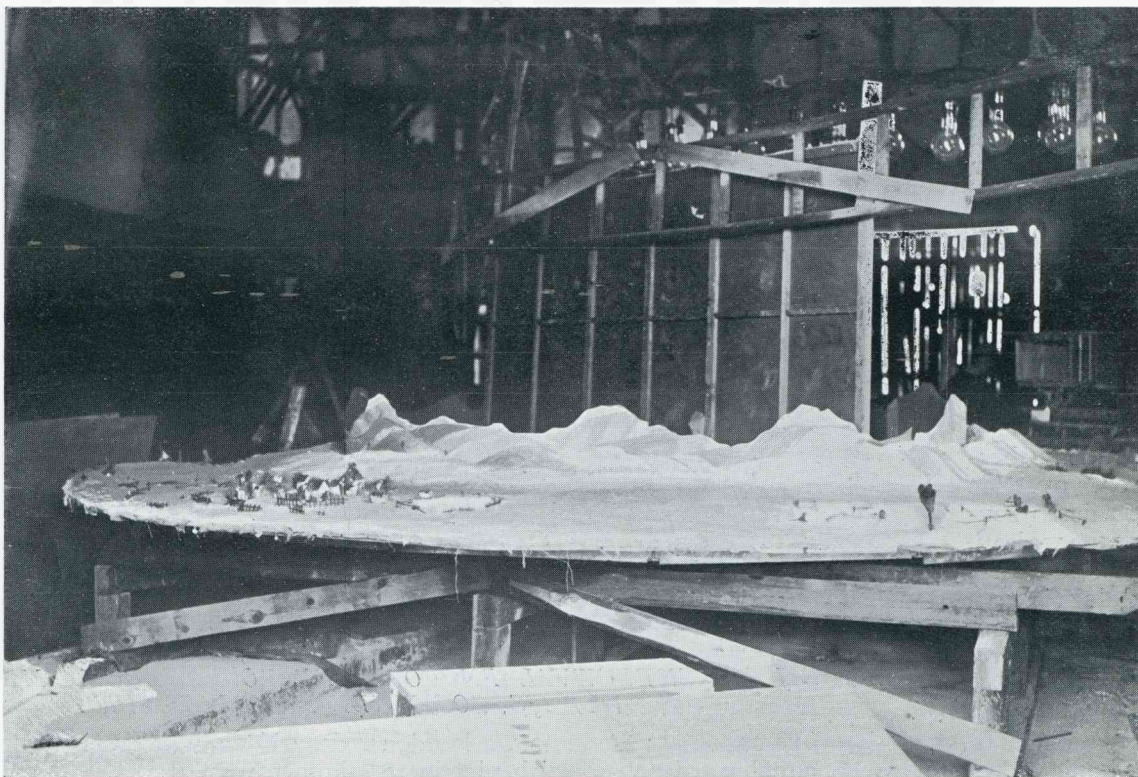
timmerhout, wat in 1595 door den timmerman van Sir Walter Raleigh's schip ontdekt werd. Het heeft een opvallend mooie bruine kleur en laat zich door zijn vastheid en fijnheid van porie uitmuntend politoeren. Het mahonihout is ook in zeer breede afmetingen te krijgen, terwijl het voor groote paneelen geschikt is doordat het zoo weinig trekt. Nadat het lange tijden uitsluitend voor scheepsbouw was aangewend, viel het in het begin van de 18de eeuw aan een bekend schrijnwerker in Londen op hoe bijzonder geschikt het was voor het vervaardigen van meubels en sindsdien verkreeg het hiervoor zijn groote bekendheid. ☼ De Engelschen brachten het in 1795 naar hunne Oost-Indische bezittingen over en plantten het vooral in Bengalen op ruime schaal aan. En dat mocht wel, want ofschoon de mahoniboom vroeger in West-Indië overvloedig voorkwam, waar hij in Jamaïca op hoogten tot boven de 1500 voet groeide, wordt hij nu door de groote vraag schaarscher. ☼ Mahonihout wordt veel als finer gebruikt en ook als fijn hout. ☼ Cuba en San Domingo leverden vroeger de mooiste soort van boomen van meer dan honderd voet hoog en met een doorsnee van zes voet; Honduras geeft iets mindere soorten en practisch gesproken komt nu al het mahonihout uit Centraal-Amerika. ☼ Zooals wij reeds zagen bestaan er vele houtsoorten onder den naam mahoni, zoo zelfs, dat er op dit punt verwarring heerscht. ☼ Kent men in Zuid-Afrika het Natal-mahonihout, in West-Afrika is het Khaya Senegalensis bekend als Afrikaansch mahonihout, dat voor mooi schrijnwerk in waardeering dadelijk op het Cubaansche volgt. ☼ In de Vereenigde Staten van Noord-Amerika kent men vallei-zoo wel als berg-mahoniboomen, welke laatste over het geheele vasteland van West- tot Oostkust voorkomen, maar vooral in de Rocky Mountains, waar men ze voor brandhout gebruikt; ook hier ziet men dus, dat „niet alle hout timmerhout” is. Men kent er ook een kleinere soort, die in het zuidelijk deel van Florida groeit. ☼ De mahoni sumak of looiersboom (*Rhus integrifolia*) is een sierlijke, altijd groene heester of kleine boom, die in

rijken grond in Zuid-California en naburig Mexico gedijt en in het landschap zoo'n ornamentale verschijning is; men gebruikt hem ook veelvuldig als sierplant. ☼ Britisch-Indië en Japan hebben ook hunne mahoniboomen. J. H.

EEN TOSCAANSCH E STAD IN DE LATERE MIDDELEEUEWEN

5) DOOR KAZIMIERZ CHLEDOWSKI. (Vervolg)

Z EER levendige relaties op commercieel en financieel gebied onderhield Siena met Parijs, Montpellier en Marseille, alsook met Zuid-Italië, Sicilië, Rome en de steden van Midden- en Noord-Italië. Het grootste deel der cliëntèle van Siena werd echter gevormd door gemeentebesturen en hogere geestelijken, want deze konden de zekerste waarborgen geven. Jacopo Angiolieri bezat in Frankrijk vijf en twintig groote klanten onder de geestelijkheid en de gemeentebesturen. De aartsbisschop van Keulen had bij de Piccolomini een schuld van tien duizend mark, de bisschop van Bamberg en de patriarch van Aquileja waren eveneens schuldenaren der Sieneezen. ☼ Voor het meerendeel waren dit georganiseerde vennootschappen en tot de grootste behoorde de compagnie der Buonsignori, opgericht in het jaar 1289. De Buonsignori beschikten over zoo'n groot kapitaal, dat zij aan één enkelen debiteur, den bisschop van Volterra, zes duizend lire konden leenen, voor dien tijd een ongekend hoog bedrag. Als onderpand namen zij de mijnen en het kasteel Montieri. Hun firma was bekend over de gansche wereld uit die dagen onder den naam van Grande Tavola en had een grooten invloed op financieel gebied, niet alleen in Italië, doch ook aan gene zijde der Alpen. Wanneer men in Frankrijk sprak van la grande table, magna tabula, of tabula de Sene, wist elkeen, dat deze Sieneesche firma bedoeld werd. ☼ Een andere „Compagna”, van de Piccolomini, bestond reeds in de XIIe eeuw. In het jaar 1193 kocht Don Gregorio, de abt van het Sint Michaelsklooster te Passignano in Val di Pesa bij deze vennootschap laken ter waarde van vijf lire. In de XIIIe eeuw bezaten de Piccolomini buiten hun hoofdbureau te Siena nog een groote bank en uitgebreide pakhuizen in Venetië, waaraan de filialen te Triëst, te Aquileja en te Cividale del Friuli ondergeschikt waren. In 1253 reed Gabriele Piccolomini naar Aquileja, waar de compagnie de accijnzen zou pachten op zout, wijn en ijzer, naar deze stad ingevoerd. ☼ De rijkdommen der Salimbeni waren die eens keizers, imperiale ricchezza. In 1274 kochten zij in eens van de gemeente Siena de volgende goederen: Tentennano, Montorsaio, Castiglion senese, Castel della Selva en Castellare di Monte cuccheri. In 1337 verdeelden zij onder zestien bloedverwanten honderd duizend florijnen en het volgende jaar betaalden zij voor zijden goudbrocaat wederom honderd duizend florijnen aan een groot

ZWITSERLAND IN MINIATUUR

koopman uit Syrië, die te Porto Ercole was geland. Het laatste feit kan ons doen beseffen, hoe groot de geldelijke omzet was in deze handelshuizen. ☒ De Sieneezen golden voor loyale kooplui, voor solide klanten, buoni pagatori e sicuri en eer Florence de zaken van de pausen ging behartigen, stonden de groote bankiershuizen van Siena tot hun dienst; reeds ten tijde van Gregorius IX, in het jaar 1227, inden hun zaakgelastigden van de geheele Christenheid de schattingen der Roomsche Curie, die voorts aanzienlijke sommen van de Sieneezen leende. ☒ De werkzaamheden der Sieneesche bankiers waren hoofdzakelijk van drieërlei aard: het wisselen van klinkenden munt (bancherotti, wisselaars), het leenen tegen interest en het opnemen van gelden tegen rente op langen termijn, of wel op cambio conto corrente. Met betrekking tot het percentage vaardigde de kerk van tijd tot tijd verbodsbepalingen uit tegen den woeker, maar deze voorschriften sloegen slechts op overmatig hoogen interest, „interesse improbo, mordens”. Twaalf procent werd geen buitensporig hooge rente geacht. ☒ Om handelszaken te doen in vreemde landen zonden de bankiers lasthebbers uit, wier verantwoordelijkheid en verhouding tot het bankiershuis streng omschreven waren door speciale bepalingen. Even minutieus waren de normen aangaande „handelscompagnieën”, „credietbrieven” en de boekhouding. ☒ De „compagna” werd de basis van alle belangrijke transacties. De „anziani” der compagnie, die men thans procuratiehouders zou noemen, legden den eed af ten overstaan van den rechter en den notaris, met de hand op het Evangelie, dat zij het eigendom der vennootschap eerlijk en getrouwelijk zouden beheeren, over de goederen zouden waken, van de handelsbrieven acte nemen, geen geld leenen aan prelaten of baronnen zonder toestemming der vennoten; ten laatste beloofden zij niet deel te nemen aan hazardspelen, „zich niet in te laten met vrouwen en geld aan haar te besteden”. ☒ Ja-

como di Guidi Cacciaconti, die in het jaar 1269 voor zijn handelshuis in Frankrijk vertoefde, ontving van de vennoten een brief, waarin zij hem dringend verzochten, uitsluitend aan solide personen geld te leenen, en een beroep deden op Gods hulp, om hem zóó te leiden, dat de belangen der compagnie gediend werden. In dezen brief bevond zich een geheele lijst van bisdommen en abdijen, die het geleende geld niet teruggaven. ☒ In de helft van de XIIe eeuw zien wij voor het eerst het depositowezen op groote schaal zich ontwikkelen. De bankiershuizen boezemden toen reeds zooveel vertrouwen in, dat men bij hen zelfs aanzienlijke kapitalen deponeerde om rente te trekken. De bankiers schreven depositoquitanties uit, fedi di deposito en betaalden in den regel drie procent van de belegde gelden. ☒ De kooplieden van Siena werden verdeeld in twee klassen, de groothandelaren, mercaresto genaamd, tevens bankiers, en de kleinhandelaren, pizzicari, die alleen maar gewone winkelwaren verkochten. ☒ In Frankrijk hadden de Sieneesche kooplieden te kampen met de mededinging van Joden en Florentijnen. Vooral op gebied van de lakenindustrie konden zij laatstgenoemden niet evenaren, want Siena had niet voldoende waterkracht tot haar beschikking om de lakenweverij tot bloei te brengen. Deze tak van nijverheid was overigens niet beperkt tot de eigenlijke fabricage van laken, gewe-

in de fabrieken of in de dorpen, maar de voornaamste taak van de Italiaansche lakenindustrie was het appreteeren. Met dit doel werden groote hoeveelheden halffabrikaten aangevoerd uit het Oosten, uit transalpijnsche landen, uit verschillende abdijen, ja zelfs uit Frankrijk en Vlaanderen, om te worden geglansd en geverfd. Het laken, aldus afgewerkt, werd menigmaal langs

denzelfden weg weer teruggezonden, als het naar Italië gekomen was.

(Wordt vervolgd)

Foto Haeckel

WINTER IN BEIEREN

Foto Hailma

HELPT BIJ DE SNEEUWVAL EN VORST DE VOGELWERELD! MEERKOETEN OP HET IJS, ZOEKENDE NAAR VOEDSEL